

De Sleutels van het hemelrijk

Prediking door ds. G. Boer gehouden op de zondag vóór zijn overlijden, t.w. op 14 januari 1973 te Zoetermeer.

Liturgie:

Psalm 99 : 1.

Geloofsbelijdenis.

Psalm 1: 1.

Schriftlezing: Spreuken 1: 8 - 33.

Gebed.

Psalm 135 : 1, 3 en 8.

Prediking over Heidelbergse Catechismus zondag 31.

Psalm 34 : 8.

Gebed.

Psalm 119 : 69.

Vraag 83: Wat zijn de Sleutels van het hemelrijk?

Antw. : De verkondiging van het Heilige Evangelie en de Christelijke ban of uitsluiting uit de Christelijke gemeente, door welke twee stukken het hemelrijk de gelovigen opengedaan en de ongelovigen toegesloten wordt.

Vraag 84: Hoe wordt het hemelrijk door de prediking van het Heilige Evangelie ontsloten en toegesloten?

Antw. : Alzo, als, volgens het bevel van Christus, aan de gelovigen, allen en een iegelijk verkondigd en openlijk betuigd wordt, dat hun, zo dikwijls als zij de beloften van het Evangelie met een waar geloof aannemen, waarachtig al hun zonden van God, om de verdiensten van Christus vergeven zijn; daarentegen alle ongelovigen, en die zich niet van harte bekeren, verkondigd en betuigd wordt, dat de toorn van God en de eeuwige verdoemenis op hen ligt, zolang als zij zich niet bekeren; naar welk getuigenis van het Evangelie God zal oordelem, beide in dit en in het toekomstige leven.

Vraag 85: Hoe wordt het hemelrijk toegesloten en ontsloten door de Christelijke ban?

Antw.: Alzo, als, volgens het bevel van Christus, degenen, die onder de Christelijke naam een onchristelijke leer of leven voeren, nadat zij ettelijke malen broederlijk vermaand zijnde, van hun dwalingen of hun schandelijk leven niet willen aflaten, der gemeente, of dengenen die van de gemeente daartoe verordineerd zijn, aangebracht worden, en, zo zij zich aan de vermaning niet storen, van henlieden door het verbieden der sacramenten uit de Christelijke gemeente, en van God Zelf uit het Rijk van Christus gesloten worden en wederom als lidmaten van Christus en van Zijn gemeente aangenomen worden, wanneer zij waarachtige betering beloven en bewijzen.

We zijn in deze preek een beetje grensgangers, omdat we aan de grens staan van wat de catechismus noemt het stuk der verlossing en het stuk der dankbaarheid. Deze zondag 31 vormt de overgang naar zondag 32, waarin gesproken wordt over de dankbaarheid die wij God verschuldigd zijn. Grensgangers, omdat wij na de behandeling van de sacramenten, gesproken hebben over de zelfbeproeving voor het H. Avondmaal. Aan die zelfbeproeving zit immers ook een kerkelijke kant, zodat de gemeente verantwoordelijk is voor hen, die zich in leer en leven misdragen. Daarop gaat zondag 31 nader in. Het wordt ons wat dichterbij huis gebracht. Het is het sluitstuk van het stuk der verlossing. Het is waar, wat Simeon gezegd heeft, dat Christus gezet is tot een val en opstanding van velen in Israël en tot een teken dat wedersproken zal worden. Er zijn dus mensen die over Hem vallen en daardoor geestelijke zin de nek breken. Er zijn ook mensen die vóór Hem vallen en door Hem worden opgeraapt en meegenomen.

Nu wil de catechismus weten wat de sleutels van het hemelrijk zijn. De laatste vraag van de vorige zondag duidde daar reeds op. De sleutels van het hemelrijk. Dat is nogal wat : dat de kerk op aarde de sleutels van het hemelrijk hanteert. Vooral wanneer we denken aan de tijd van het ontstaan van de catechismus. Dat was geen tijd van rust en vrede, maar een tijd van vervolging; van soms zeer bloedige vervolgingen, omdat men zich met al wat men in zich had, verzette tegen de leer van Rome. Maar tegelijkertijd waakte men angstvallig tegen de wederdoperij en tegen de libertijnen, de vrijgeesten, mensen met een ongebonden leven. Het was voor de opstellers van de catechismus - en dat dient voor ons vandaag nog zo te zijn, niet wit – zwart : alles wat buiten de reformatorische gemeente zwart is, is zwart en al wat binnen de reformatorische gemeente is, is wit. Zij waren te diep van de verlorenheid van de mens overtuigd dan dat zij de tucht niet een plaats zouden geven in het geheel van het onderwijs.

De verkondiging van het Evangelie blijkt de eerste sleutel te zijn. De verkondiging van het Evangelie is van origine, van oorsprong een blijde boodschap : de mededeling, de verkondiging, dat God Zelf Zich tot deze wereld heeft gewend. Als zodanig is het Evangelie medicament, geneesmiddel, spijs en drank, licht en vermaak. Tegelijkertijd is het ook een sleutel. Het is opmerkelijk dat de catechismus niet zegt dat de sleutel rust in de handen van de Wet Gods, maar van het Evangelie. Dat is geen uitschakeling van de Wet, integendeel! U moet er echter opletten dat het Evangelie in zichzelf, een blijde boodschap is, maar tegelijkertijd een sleutel, die open draait en dicht draait. Ten diepste is er maar één sleutel. Zeker, we hebben het straks ook over de tweede : de christelijke ban, de uitsluiting. Maar ten diepste is er eigenlijk één sleutel die gehanteerd wordt, en dat is het Woord van God. Als wij vragen wie die sleutel hanteert, dan is het duidelijk dat alleen Christus sluit en opent. Hij alleen! Als Hij sluit, wie zal dan openen en als Hij opent, wie zal dan sluiten? Het is duidelijk dat de Vader alle macht in de hemel en op de aarde en zeker in Zijn gemeente, heeft vermaakt aan Zijn Zoon. Hij wordt niet voor niets genoemd de Koning der Kerk, de Heere der heirscharen. Hij wandelt in het midden van de gouden kandelaars; dat zijn Zijn gemeenten. Hij houdt de sterren in Zijn rechterhand, dat zijn Zijn dienaren. Hij is de handelende Persoon.

Als er gesproken wordt van de sleutels van het Koninkrijk der hemelen, moeten wij goed bedenken, dat dat Koninkrijk in Hem op deze aarde is gekomen. Denk maar aan de prediking van Johannes de Doper en van Jezus Zelf. Beiden verkondigen als uit één mond : “ Het Koninkrijk Gods of het Koninkrijk der hemelen is tot u gekomen. Bekeert u en geloof het Evangelie.” In de uitdrukking het Koninkrijk der hemelen zit verscholen dat deze aarde een wingewest is geworden van de satan en dat God in Christus vanuit de hemel een veroveringstocht gaat maken met het doel om deze aarde, die Zijn werk is, die Hij geschapen heeft met het heelal, terug te krijgen uit de macht van de satan. We moeten er goed aan denken dat het Koninkrijk der hemelen voorlopig is, althans in dit stadium; dat de satan grote macht is gelaten; maar dat het Koninkrijk der hemelen altijd dáár is waar de Koning Zelf is. Waar de Heere Jezus woont in het hart van een klein kind, waar Hij leeft door het geloof in het hart van een man of vrouw, dáár is het Koninkrijk der hemelen.

Dat heeft uiteraard te maken met de gemeente Gods op aarde. De gemeente Gods op aarde is de voorhoede van het Koninkrijk der hemelen. Zij is de voorlopige vormgeving van het Koninkrijk Gods zonder er mee samen te vallen. Het Koninkrijk der hemelen of het Koninkrijk Gods in haar voltooide gestalte zal òn hemel òn aarde òn de vernieuwde mensheid samen omvatten. Maar daardoor is de gemeente of de kerk op aarde niet waardeloos. Integendeel : zij is de voorlopige concentratie van de frontsoldaten, als ik dit beeld mag gebruiken, die van de hemel gedropt zijn op deze aarde, met als doel aan dat Koninkrijk van God enigermate gestalte te geven, althans de weerschijn daarvan te laten uitstralen.

Nu wordt gezegd dat Christus deze sleutels geeft aan Petrus. U kent de geschiedenis in Mattheüs 16, waar gevraagd wordt door Jezus: "Wie zeggen de mensen dat Ik ben?" Allerlei antwoorden volgen. Dan zegt Jezus: "Maar u, wie zegt u dat Ik ben?" Dan antwoordt Simon Petrus: "U bent de Christus, de Zoon van de levende God." Hierop zegt de Heere Jezus: "Zalig bent u, Simon- bar-Jona, want vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader, Die in de hemelen is; en Ik zal u geven de sleutels van het Koninkrijk Gods," van hemel en van hel. Dan volgen die bekende woorden, dat God op deze petra Zijn gemeente zal bouwen. Hier ligt het eeuwenoude misverstand tussen Rome en de Reformatie. Rome meent dat de kerk gebouwd wordt op een gelovige persoon, weliswaar een verkoren apostel. Die persoon, Petrus, zou de sleutelbewaarder bij uitstek zijn. Terwijl toch het Evangelie duidelijk en klaar leert, dat de Heere Jezus dezelfde sleutelmacht ook aan de andere apostelen heeft uitgereikt. Niet zozeer de persoon van Petrus, hoezeer die ook er bij betrokken is, is in het geding. Het gaat om de rotsvaste geloofsbelijdenis van Petrus. Want een ogenblik later wordt Petrus satan genoemd. Hij is dus de rotsman als hij volhardt in het geloven en belijden: "U bent de Christus de Zoon van de levende God." Hij is een satan als hij Christus van het kruis af wil houden. Ra, ra, hoe kan dat? Ja, Petrus was een tweemens. Zou de Heere Jezus op deze tweemens Zijn gemeente bouwen? Nee, Hij bouwt Zijn gemeente op de belijdenis van Petrus en van de andere apostelen. Diezelfde volmacht, al hebben wij ons bescheiden op te stellen, heeft de Heere Jezus in de apostelen vermaakt aan de gemeente Gods.

Wij kennen geen leken zoals Rome. Wij kennen ook geen onderscheid tussen clerus die het zou weten en de gewone mensen die het niet weten. Althans, zo behoort het te zijn. De gemeente is de woonplaats van de levende God. De ambtdragere zijn er alleen maar, en dat is heel wat, om u te bewerktuigen, om u te vervolmaken, om u te funderen, om u te onderrichten en te onderwijzen; opdat u bekwaam zou zijn tot de volle roeping Gods. Het wil dus zeggen, dat de Heere Jezus Christus aan Petrus en zijn medeapostelen, en in hen aan de gemeente Gods van alle tijden en plaatsen het recht heeft gegeven tot hantering van die sleutelmacht. Dat die sleutelmacht in het bij uitstek door de ouderlingen en dienaren van het Woord wordt gehanteerd, zal waar zijn; maar dan nooit los van de gemeente en uit naam van de gemeente. Zeker uit naam van Christus; maar in de gemeente woont de Geest. Dat moeten we goed zien. Daarom staat een kerkenraad midden in de gemeente, midden onder u. Tegelijkertijd heeft die een grootse roeping.

Hoe zal dat ooit kunnen? Nu, dat is een belangrijke vraag. Want er zijn natuurlijk veel grote woorden gesproken in de kerkgeschiedenis van oudere en latere tijd. Er zijn banvonnissen en banbliksems uitgedeeld, die op de hoofden van de mensen die ze uitspraken terugkeerden. Dat is een heel belangrijke vraag, omdat Jezus, voordat Hij Zijn discipelen voor Zijn opneming in de hemel uitzendt, op hen blaast en zegt: "Ontvangt de Heilige Geest. Zo u iernands zonden houdt, dat wil zeggen: niet vergeeft, dien zijn ze gehouden, maar zo u iernands zonden vergeeft, dien zijn zij vergeven." Dat wil zeggen dat deze sleutelmacht alléén functioneert en op de rechte wijze plaats heeft in de allernauwste gemeenschap met de Heere Jezus Christus Zelf. Zodra er maar een millimeter zit tussen Hem en ons, om maar niet te spreken van kilometers, is het zwaard van de tucht er alleen maar om door te verongelukken. De Heere Jezus sprak na Zijn opstanding tot Zijn discipelen: "Ontvangt de Heilige Geest." Daarom is er nu een door de Heilige Geest bezielde gemeente. Daarin zijn overigens allerlei ellendigheden en gebreken, net als in de eerste christelijke gemeente en alleen een ambtsdrager op wie Christus geblazen heeft met Zijn Heilige Geest, is met vreze en beven in staat om dat wonder te ervaren: 'Wie u hoort, die hoort Mij; en wie u verwerpt, die verwerpt Mij; en wie Mij verwerpt, die verwerpt Degene Die Mij gezonden heeft'.

De eerste sleutel blijkt te zijn de verkondiging van het Evangelie. Als we goed luisteren naar een preek die voldoet aan de eisen van het woord van God, dan horen we telkens opnieuw een deur opengaan en dichtgaan. In de prediking gebeuren geweldige dingen. Daar worden nota bene voor verbrijzelden van hart de deuren van het Koninkrijk Gods wijd opengegooid en voor alle onboetvaardigen worden die deuren dichtgesmeten. U hoort de deuren knerpen in hun scharnieren. Wanneer is een preek mooi en goed? Wanneer er wat in gebeurt. Als er mensen worden binnengezet en buitengezet, want daar gaat het om. Dat is aangrijpend gemeente! Onze kerkgang wordt dan opgetild tot een hoogte, waarvan je zegt duizelingwekkend! Daar vallen beslissingen over een eeuwig wel en een eeuwig wee. Dat maakt de kerkdienst juist zo spannend, zet het op niveau en zet het onder de hoogspanning van de Heilige Geest, Die deuren opent en Die deuren sluit. Het gaat om leven en dood.

Tot wie komt de verkondiging van het Evangelie? Tot de gelovigen, staat hier, allen en een ieder. Het geheel gaat voorop, maar daarin wordt de enkeling niet vergeten. Allen. Zij die uitgegroeid zijn in de genade van God en daardoor zo klein zijn in zichzelf. Zij die begeren Jezus' kleed van achteren aan te raken. Zij die hebben leren betuigen: "Bij U schuil ik." Zij die de toevlucht hebben genomen onder de schaduw van Zijn vleugels. Zij die bij de Wet zijn doodgelopen en in het Evangelie een opening hebben ontvangen. Tot de gelovigen, massaal, in hun geheel, en tot een ieder afzonderlijk..

Wat wordt er in verkondigd? Dat zo dikwijls als zij de belofte van het Evangelie geloven, al hun zonden om Christus' wil vergeven zijn. De belofte van het Evangelie, wat is dat? Er zijn toch veel beloften in het Evangelie? Jawel, wij doen elke zondagavond belijdenis van twaalf beloften. De twaalf artikelen zijn twaalf beloften. Het zijn twaalf touwen, die van de hemel neerhangen naar de aarde, waaraan arme zondaren zich mogen vastklampen. Het zijn geen wetsartikelen, nee, het zijn geloofsartikelen. Ten diepste zijn het beloften. Die twaalf kun je terugbrengen tot drie : in God de Vader, in God de Zoon en in God de Heilige Geest. Maar je kunt ze ook terugbrengen tot één kernbelofte. Wat is nu de kernbelofte? Ik wil uw Gód zijn. Ik zal uw God zijn. En u zult Mijn volk zijn. Dat is de ene kernbelofte van het Evangelie. Ten diepste is dat niet een operatieveld van het verdorven verstand, maar dat is Christus, de Belover : de Christus Gods, van de Vader gezonden in de kracht van de Geest. Daar hebben we het verband weer. Alles in die ene belofte! De belofte van het Evangelie geloven is ten diepste in Christus geloven. Dus zo dikwijls als u onder de prediking van het Evangelie, en daarbuiten, die belofte van het Evangelie met een waar geloof aanneemt, met een waar geloof omhelst, zijn al uw zonden van Godswege vergeven. Dat zegt een mens weliswaar met knikkende knieën. Dat zegt hij niet omdat hij het zèlf kan, maar omdat God het zegt. Wij hebben dus niet anders te doen dan God na te spreken in Zijn woord en dat openlijk te verkondigen en te betuigen. Niet dat ze vergeven mogen worden of dat ze misschien vergeven zijn. Dat is de prediking van het Evangelie: dat zo dikwijls wij de belofte van dit Evangelie met een waar geloof omhelzen, al onze zonden van God vergeven zijn.

Preken is een moeilijk werk, het is een onmogelijk werk, een heerlijk werk, een boeiend werk en ga zo maar door. Prediking is eigenlijk : verkondiging van het Woord van God. Zowel van het recht van God dat ons afsnijdt, als ook van de belofte van het Evangelie die ons toelonkt, ons aankijkt, ons opwekt, ons naar zich toetrekt. De prediking brengt zowel dat recht van God en die belofte van het Evangelie zó dichtbij dat, waar u zit of staat, u weet : ik hoor bij het Koninkrijk der hemelen of ik hoor er niet bij. Ik zit er in of ik zit er buiten. Dat is wat!

In de eerste plaats is de prediking van het Evangelie dus bedoeld als troost voor de ranken die in de Wijnstok zijn. Troost in die barre strijd met de zonde. Troost in de vereenzaming van het leven. Troost wanneer de dood ons met de kaken aangrijnst We hebben de dagelijkse bediening. Zeker één keer voor het eerst. Hier gaat de catechismus uit van een dagelijkse bediening, van een dagelijks geloof : zo dikwijls als... Dat is dus een daad die telkens herhaald dient te worden. Dat is een oefening die elke dag dient terug te komen : elke avond weer getroost worden met de belofte van het Evangelie, dat zo vaak wij deze Christus, deze belofte, met een waar geloof omhelzen, al onze zonden vergeven zijn.

Dat 'zijn' is goud waard, want dat betekent: het ligt in Hem klaar. Wat is de verrassing van een ieder die de Heere Jezus ontdekt? Wel, dat hij met al zijn getob en al zijn gewurm en al zijn gewring nooit iets bereikt heeft, maar dat het in Hem klaar ligt. Dat is even wat! Alles wat wij er aan doen brengt ons er verder van af. Alleen het ware zaligmakende geloof brengt ons er in. Wat is dat ware geloof toch een kostelijke gave!. In Hem vergeven zijn. Er zijn mensen die zeggen: ik zou het zo graag weten. Dat is te verstaan. Maar zou u Hem zo graag kennen? Hem, Die met een tweesnijdend scherp zwaard alles afsnijdt bij uzelf? Daar gaat het om. Maar Hij is ook liefelijker dan wie ook op de aarde. Augustinus heeft gezegd: "Hij is meer waard dan duizend zonnen." Dat is wat, als er duizend zonnen stralen! Hij is meer dan alles. Dat is de vertroosting.

Er komt echter ook een waarschuwing. Daarentegen, allen die zich niet van harte bekeren, alle ongelovigen... Wat houdt ons buiten het Koninkrijk van God? Onze zonden, waar we het zo te kwaad mee hebben? Neen, die houden ons er niet buiten, hoewel God ze niet kan luchten of zien. Wat houdt ons buiten het Koninkrijk van God? Ons ongeloof! Dat is de grootste zonde. Dat is de zelfmoord. Dat is zo'n verschrikkelijke zonde! Ik kan u niet genoeg zeggen hoe groot die zonde is. Het ongeloof. En dat ongeloof sluit ons buiten. Die zich niet van harte bekeren: die dus van twee walletjes willen eten, God wat en de wereld wat; God en de mammon, en noem maar op. Er zijn twee wegen : er is een brede weg en er is een smalle weg. Er zijn er heel wat die tussen deze twee wegen nog een derde weg willen. Maar dat kan niet. U loopt óf op de smalle weg óf op de brede weg. Daarentegen, alle ongelovigen en allen die zich niet van harte bekeren moet verkondigd en betuigd worden dat de toorn van God op hen rust. Hier wordt die toorn nog getemperd door het kruis en de algemene genade. De toorn van God kan in het geheel van de wereld in ons land en in ons leven al roken. Maar wat zal het zijn als ze ongetemperd doorbreekt over de hoofden van allen die het bloed van Christus onrein hebben geacht? Wat is het een aangrijpende werkelijkheid, dat in de prediking gezegd moet worden: Gods toorn rust op u. Ja sterker: de eeuwige verdoemenis rust op u! Een woord om bij te huiveren, om ontzet onder te zijn. O, hoe vaak is u dat niet voorgehouden! Als u er onder gevallen bent: God zij gedankt. Maar als u dan al redenerende de kerk uitging, dan hebt u uzelf er weer onder vandaan gepraat. Althans, u was veel te goed om verloren te gaan. Er zijn mensen, een ieder steke maar de hand in eigen boezem, die nooit geleerd hebben dat ze niet te goed zijn om verloren te gaan. Dat is ze wezensvreemd. Daarom is het Evangelie hun ook wezensvreemd. Dat wordt u verkondigd; niet om de zaak in een bepaaldschema te persen, maar wel om heel duidelijk te verkondigen dat de toorn van God en de eeuwige verdoemenis op ons rusten zolang, wij het bloed van Christus onrein achten. Die scherpste, die dwars door de zielen dwars door de gemeente heengaat!

Naar dat getuigenis zal God oordelen. Als het goed is en het Woord gepredikt wordt, is dat zo : dan loopt een rechte lijn van de preekstoel naar de rechterstoel van God. Want God zal naar Zijn Woord oordelen, zowel in de vrijspraak als in de veroordeling. En dan beoordeelt de preek u, als het goed is. We hebben natuurlijk allemaal onze op- en aanmerkingen over de preek. En er is soms een heleboel op aan te merken. Als u dan echt maar goed in de gaten houdt, dat als het Woord recht gesneden is, die preek zich van uw kritiek niets aantrekt. Want die prediking kritiseert u en mijzelf. Je loopt echter zo regelrecht door. Naar dit getuigenis oordeelt God. Aangrijpend. .

Dan volgt de laatste vraag. Die is eigenlijk een specialisatie van het laatste gedeelte van de eerste vraag. Daar gaat het over de tucht; de ban zelfs, de uitsluiting. Dat is geen kleinigheid, als een mens uit de gemeenschap van de gemeente wordt uitgestoten en, zegt de catechismus buiten het Koninkrijk van God wordt gezet. Daar moet je tegenwoordig mee aankomen. De mensen zeggen: o, er lopen veel meer christenen buiten de kerk dan in de kerk. Nu heb ik niet te oordelen over hen die buiten zijn, daarover oordeelt God, maar wij hebben wel te oordelen over hen die binnen de gemeente zijn.

We moeten één ding goed onthouden : de kerkelijke tucht kan alleen maar functioneren onder een paar voorwaarden.

In de eerste plaats moeten we allemaal, klein en groot, zelftucht oefenen. Ik heb een hoogleraar gehad die ons zei : “ Als je jezelf drie dagen lang niet onderhanden genomen hebt, dan gaat het niet goed met je.” Dat moet u eens onthouden. En hij bedoelde dat heus niet in een humanistische zin. Hij bedoelde: als je na drie dagen nog niet eens een keer met je zelf overhoop gelegen hebt en jezelf voor Gods aangezicht veroordeeld hebt, dan mag je er nog wel eens goed naar kijken. Die zelftucht, de tucht van de Geest over je hart en over je leven! Daardoor leef je niet over je consciëntie heen, spreek je niet over je consciëntie heen, leef je vooral niet over het Woord van God heen. Die innerlijke tucht, in je hart vanuit het Woord, waarin je voor Gods aangezicht leeft! Dat is het eerste. Het tweede is de onderlinge tucht. Voordat je bij de kerkenraad komt, moet je al een hele lange weg afgelegd hebben, wanneer er een tuchtzaak is. Dat zegt de Heere Jezus Zelf : Als een broeder zondigt, moet je naar hem toegaan.” Dus niet over hem roddelen, maar hem bestraffen onder vier ogen. Als die broeder zegt: Het is me leed, ik erken mijn zonde... Dan hebt u uw broeder gewonnen,” zegt Jezus. Als hij niet naar je luistert, dan neem je er nog één of twee mee. “ Want in de mond van twee of drie getuigen zal alle woord bestaan. Dat is nog niet de taak van de kerkenraad. Die komt er nog niet aan te pas.

Gaan we zo met elkaar om? We zeggen, dat we bijbelgetrouw zijn. Zijn we dat ook? In de omgang met onze familieleden en met onze vrienden en kennissen en burens? Ja, je moet die verhalen maar eens horen! Is dat het leven? Dit moest eerst gezegd worden over de tucht, de onderlinge tucht. Als die niet functioneert komt er van de kerkelijke tucht geen spaan terecht. Want dit is de weg die de Heere Jezus wijst. Als hier dan ook gesproken wordt van aanbrengen bij de kerkenraad, dan is die kerkenraad niet een soort spionagecentrale. Dan moet het gewoon zijn dat iemand ten einde raad is van liefde voor die zondaar waar het over gaat. Ten einde raad, zodat hij zegt: “ Ik weet het niet meer. Ik kan het niet meer. Ik geef het aan u over.” Dan pas. Dat geldt ook van het censura morum. Er kunnen o zo veel dingen onderling worden opgelost. Natuurlijk mag u hulp inroepen, als u het zelf niet klaar kunt krijgen, natuurlijk. Maar die onderlinge tucht, die persoonlijke tucht, die gezinstucht, die tucht in de gemeente zelf...! De tucht door de kerkenraad, tenslotte, is er ook. De tucht is niet: met een groot zwaard slaan. Dat gebeurt maar een enkele keer. Tucht komt van een woord dat trekken, in liefde trekken betekent.

Vermanen is een heel moeilijk werk. Om te vermanen moet je vol van liefde zijn en moet je een hart vol zelfkennis hebben. Wie heeft dat allemaal? Wie is tot deze dingen bekwaam? Tot het vermanen, trekken, in liefde trekken? Maar dat neemt allemaal niet weg, dat er momenten zijn waarop in het oud-testamentische Israël de ban werd gehanteerd. Denk maar aan Achan, de dief die gestolen had uit Jericho's puinhoop.

Wat is de ban dan? Er wordt bij wijze van spreken een cirkel om de zondaar heen getrokken. Dan wordt hij volstrekt geïsoleerd. Het is een akelig beeld, maar je zou haast zeggen: een operateur verwijdert een gezwel. Daarbij lijkt het net of de rest zo mooi is, maar dat is natuurlijk niet zo. Het is echter wél zo, dat de ban eigenlijk het gezond houden bedoelt van het lichaam van de gemeente van hen die de gemeente, door verwijdering van hen die de gemeente bederven en verderven. Er wordt dus een scherm om de overtreder heen getrokken. Dat vinden we ook in het Nieuwe Testament. Paulus berispt de Korinthiërs omdat ze slap zijn in de tucht, omdat ze zelfs iemand die hoereert met de vrouw van zijn vader niet hebben uitgesloten. Hij zegt: “ Ik ben er in de geest bij om deze man in de naam van Christus aan de satan over te geven, opdat zijn geest, zijn ziel, behouden zal worden.” Dat is toch ook een wonderlijke tekst. Zelfs in dat allerlaatste, als Paulus hem vierkant uit de gemeenschap van de gemeente zet met zijn apostolische volmacht, dan bedoelt hij de redding van deze man als een vuurbrand uit het vuur.

Wie vallen er onder de kerkelijke tucht en vermaning? Mensen met verborgen zonden waar wij niet van weten? Nee, daarover oordeelt God. Er staat : die onder een christelijke naam een onchristelijke leer en leven voeren. Er zijn mensen die alle nadruk leggen op de leer. Die moet heilig zijn en zuiver. Jawel. Er zijn mensen die alle nadruk leggen op het leven. Jawel. Maar er staat hier : leer of leven. Je kunt ook zeggen: leer én leven. Het kan best wel eens zijn dat iemand in de leer een steek laat vallen en dat je hem toch niet zondermeer buiten de gemeente zet; zonder het belang van de leer maar enigermate betrekkelijk te maken. Het kan ook best zijn dat iemand in zijn leven een steek laat vallen, terwijl hij klagend en kermend voor God over de aarde gaat. Dat zeg ik niet om de zonde goed te praten. Hier worden dus heel duidelijke voorbeelden genoemd van “mensen onder de christelijke naam.” Ja, onder hen heb je het altijd zitten. De duivel zegt nooit rechtuit wat hij bedoelt. Hij maakt altijd van die omtrekkende beweging, bij u en bij mij. Het gaat net als bij een slang : al maar dichter en dichter om je heen en je tenslotte doodknellen. Hebben we er erg in dat er één altijd op onze ondergang loert? Hebben we er erg in dat er altijd één bezig is leer en leven te vervalsen? Als we daar erg in krijgen, gaan we elke dag bidden : “ En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.” Onder christelijke naam. De duivel kan het licht niet hebben en de zonde kan het licht niet velen. Zijn werken zijn werken der duisternis. Over verborgen zonden oordeelt God. Wat er in de flats en in de laagbouwwoning gebeurt op zaterdagavond laat Wat er aan drankmisbruik in de huizen is. Hoe u uw zondagen doorbrengt. Hoe dat allemaal bij u in uw huwelijks- en gezinsleven aan de binnenkant en aan de buitenkant gaat. Dat alles kan voor een deel openbaar zijn, maar meestal onttrekt zich dat aan de waarneming. Maar bij God niet. Daarover oordeelt God. U wordt echter wel bijzonder op het hart gebonden u er van te bekeren. Hier gaat het over: in de zonde leven. Niet over: in de zonde vallen, maar hardnekkig in de zonde leven. Een mens wil altijd zichzelf overeind houden. Wie valt onmiddellijk bij de eerste bestraffing? Wel, dan ben je er helemaal voor klaar gemaakt. Maar wat is een mens? Hebt u weleens een mens vermaand om met zijn zonden te breken? Daar moet u ervaring mee opdoen bij uzelf en bij anderen. Wat vind je dan vaak? Defensie, het zich afsluiten. Het zich afschermen, vooral het van zich aftrappen naar anderen over wie ook genoeg te zeggen valt. Maar bij de oprechten is goedwilligheid. Als u een dreun op uw hoofd krijgt of een heel zachte tik, dan kan dat een bijzonder genadebewijs zijn. God behoeft u immers niet te vermanen. U bent genoeg vermaand. Als God u een mens stuurt onder vier ogen of meer, om u te waarschuwen, dan mag u zich dat wel aantrekken. Het is geen kleinigheid dat God nog zoveel zorg heeft voor uw zaligheid. God wil niet dat u verloren gaat, maar dat u behouden wordt. Dat is de vermaning. Het doel van de vermaning is het behoud.

De kerkelijke tucht in de tweede sleutel is echter geen beginpunt, maar een eindpunt. Dan is er ontzaglijk veel gebeurd. Dan functioneert de zelftucht niet meer, maar de gemeentetucht wél en de kerkelijke tucht ook. Wat is het verschrikkelijk als het zo ver met ons komt! Dat er gezegd moet worden: “ Jij hoort hier niet meer. Hij zij u als een heiden of een toilenaar,” zegt Jezus. Maar ja, de Heere Jezus zocht altijd heidenen en tollenaars op. Dus aan de ene kant zeg je tegen zo'n overtreder : jij hoort er niet meer bij, en aan de andere kant zoek je hem net zoveel op als je kunt. Want Jezus zocht heidenen en tollenaars. Denk er goed om, als de kerk de ban uitspreekt, is dat een voorlopig oordeel. Dat is nog niet het definitieve. Zij doet dat in de hoop op de bekering en op de verandering. Zo gaat iemand uit de gemeente van Christus, uit het rijk van Christus. Dat vraagt een heilig vragen, een heilig hijgen totdat...totdat er bekering is, terugkeer. En dat wordt beleden en bewezen. Praatjes vullen geen gaatjes, zeggen we dan. Dronkemanstranen zijn morgen weer voorbij. Berouw als een morgenwolk doet niet mee. Het gaat erom dat het dieper gaat, dat de vermaning doel treft, dat de mens geraakt wordt.

Wat is de Heere toch ontzaglijk goed dat Hij een mens naloopt tot aan de rand van de hel. Dat was met Judas ook zo. Judas ging zomaar niet verloren, maar de Heere liep hem achterna tot aan de rand. Toen liet Hij hem los. Dat is toch aangrijpend. Er was in Schotland een dominee die, als er een jongen uit zijn gemeente verdween na zo vermaand te zijn, de blinden sloot. Zijn vrouw vroeg dan : “ Wat doe je nu weer?” “ Ach,” zei hij,” we hebben als gemeente niet genoeg gewaakt.” Waken wij wel over elkaar? Ook over die gezinnen die zo aan het afzakken zijn? Ze zijn er, ook in onze gemeente. 's Avonds zie je ze niet meer in de kerk. Dan zitten ze naar de televisie te kijken. Trouw meelevende gezinnen, maar ze komen niet meer. 's Morgens nog een keertje. De kinderen leren het naar de kerk gaan bijna niet meer. Daar moeten we samen wat aan doen. U moet niet zeggen: dat moet de dominee of dat moeten de ouderlingen maar doen. In liefde de mensen erbij trekken en erbij houden. Dat neemt niet weg dat de uiterste spits van de liefde Gods Zijn toorn is. Die is geducht, die is te vrezen. Mozes stond te beven op z'n benen aan de voet van de Horeb, toen God met bliksemen en donderslagen naar het volk kwam. God neemt het nauw. Mozes is nu wel bij God, maar hij kwam niet in het beloofde land. U weet, hij was één keer ongehoorzaam geweest. Hij had God niet geheiligd voor het volk. Juist bij het volk des Heeren ligt het zo nauw. Zo is het ook bij Johannes, de apostel der liefde. Hij zegt: “ Ontvangt ze niet in uw huis, die leren dat Jezus niet in het vlees is gekomen.” De man was één en al liefde, maar dan kon het niet meer. Daarom bedroeft een kerk die de sleutels verwaarloost, de Heilige Geest.

U zult zeggen: en nu de praktijk! Inderdaad, de praktijk. We hebben het er al over gehad. Ik. dacht dat het belangrijkste gezegd was. Dat de kerk in verval is, weten we. Of we er aan lijden, is een andere zaak. Want tussen weten en weten is een verschil. Dat er in de Hervormde Kerk een diep verval is, dat weten we. Dat er vanuit andere kerken altijd geweest wordt naar de Hervormde Kerk waarin de tucht zo in verval zou zijn, is bekend. Nu heb ik er geen behoefte aan om te zeggen dat ook in andere kerken het met de tucht niet al te best gesteld is, hoewel dat waar is. We moeten maar niet denken dat we als een snippergroep of een deel van de gemeente van Christus, die grote zaak van de tucht naar het volle bijbelse licht kunnen hanteren. Je geeft een kind toch ook niet een groot mes mee? Ik zou u uit mijn leven aangrijpende verhalen kunnen vertellen van mensen die om de leer onder de tucht gezet zijn vanwege ondergeschikte punten. De tranen lopen je over de wangen. Als het zó moet, nee! Maar we gaan onze zonden niet weg wassen met de zonden van anderen. Integendeel! Dat het daar in die andere kerken ook niet goed gaat, is mede onze schuld. Ze komen immers allemaal uit die oude kerk. Hoe zou het daar goed gaan? Dat kan niet, want ze horen bij elkaar. Niet samengeflanst en bij elkaar geraapt, maar wezenlijk vanuit de eenheid en waarheid in Christus.

Vanwege dit alles is in de Hervormde Kerk die eerste sleutel zo belangrijk, en dat is hij altijd geweest, namelijk de tucht van het Woord. Als iemand zegt dat er in de Hervormde Kerk geen tucht is dan vergist hij zich zwaar. Er is wél tucht, namelijk de tucht van het Woord Gods over de consciënties. Die is belangrijk, zo verschrikkelijk belangrijk: de tucht van het Woord over de gemeente. En soms ook van de gemeente over de brengers van het Woord, omdat ze daarin de stem van de Herder niet horen. Dat zijn aangrijpende dingen.

Maar nogmaals, het gaat er niet om onze eigen zonden klein te achten. Die zijn groot, want het verval gaat zo door. Het is bekend dat een tuchtmaatregel doel moet treffen. Die moet gevoeld worden. Stel dat we iemand onder censuur zetten, zodat hij niet deel mag nemen aan het Avondmaal, maar die man is er z'n leven lang niet geweest, hoewel hij lidmaat is. Is het dan een straf voor die man? Het moest voor u erger zijn dan dat u een week geen eten kreeg, als tegen u gezegd moest worden: vriend, dit keer mag je niet aankomen, of : voorshands mag jij niet aankomen.

Voelen we hoe ver we van huis zijn? Ook in het onderling verkeer en in het goed gebruik van het Avondmaal? Het verval is ontzettend groot. Niets helpt daartegen. Geen terugtrekking! Geen terugtrekking in eigen kring en eigen groep waar het nog een beetje goed is. Van der Groe zegt in zijn 'Toetssteen van ware en valse genade': " Wanneer een zeer verderfelijk kwaad de kerk binnenkomt is het beter er treurend te blijven dan eigenmachtig te gaan." Dat moet u eens goed onthouden: beter treurend te blijven dan eigenmachtig te gaan. Want God gedenkt aan Zijn Verbond in de geslachten.

Leg de geschiedenis van Israël en van de eerste christelijke gemeenten er naast. Waar is het volmaakt geweest? Dat zeg ik waarlijk niet om iets aan de eisen van God af te doen. Maar om te staan in het volle Woord van God. Eerst tegen uzelf, maar dan ook tegen anderen.

Ik vermaan u. Wij hebben de twee kanten van het Evangelie gezien. Ik vermaan u de belofte van het Evangelie met een waar geloof te omhelzen, de tucht over uw geweten en uw gezinnen te handhaven en er onder te buigen. Want let op de deur. De Deur is nog altijd Hij, Die zegt: Ik open en niemand sluit, en Ik sluit en niemand opent.

G. Boer